

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

20. aprill 2021 *

Eelotsusetaotlus – ELL artikkel 2 – Euroopa Liidu väärtused – Õigusriik – ELL artikkel 49 – Liiduga ühinemine – Liidu väärtuste kaitsetaseme tagasilanguse puudumine – Tõhus kohtulik kaitse – ELL artikkel 19 – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47 – Kohaldamisala – Liikmesriigi kohtute sõltumatus – Ametisse nimetamise menetlus – Peaministri pädevus – Kohtunike ametisse nimetamise komitee kaasamine

Kohtuasjas C-896/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Prim'Awla tal-Qorti Ċivili – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali (tsiviilkohtu esimene kolleegium, mis on kokku tulnud põhiseaduslikkuse järelevalve kohtuna, Malta) 25. novembri 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 5. detsembril 2019, menetluses

Repubblika

versus

II-Prim Ministru,

menetluses osales:

WY,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident R. Silva de Lapuerta, kodade presidendid A. Arabadjiev, A. Prechal, M. Vilaras, M. Ilešič ja N. Piçarra, kohtunikud C. Toader, M. Safjan, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos, P. G. Xuereb ja L. S. Rossi (ettekandja),

kohtujurist: G. Hogan,

kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikku menetlust ja 27. oktoobri 2020. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Republika, esindajad: *avukat* J. Azzopardi, *advocate* S. Busuttill ja *avukat* T. Comodini Cachia,
- Malta valitsus, esindajad: V. Buttigieg ja A. Buhagiar, keda abistasid *abogados* D. Sarmiento Ramirez-Escudero ja V. Ferreres Comella,

* Kohtumenetluse keel: malta.

- Belgia valitsus, esindajad: C. Pochet, M. Jacobs ja L. Van den Broeck,
- Madalmaade valitsus, esindajad: K. Bulterman ja C. S. Schillemans,
- Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna ja S. Żyrek,
- Rootsi valitsus, esindajad: C. Meyer-Seitz, H. Shev, H. Eklinder, R. Shahsavan Eriksson, A. M. Runeskjöld, M. Salborn Hodgson, O Simonsson ja J. Lundberg,
- Euroopa Komisjon, esindajad: K. Mifsud-Bonnici, P. J. O. Van Nuffel, H. Krämer ja J. Aquilina, hiljem K. Mifsud-Bonnici, P. J. O. Van Nuffel ja J. Aquilina,

olles 17. detsembri 2020. aasta kohtuistungil ära kuulunud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab ELL artikli 19 ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 47 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses, mille pooled on ühelt poolt Maltal juriidilise isikuna registreeritud ühendus Republika, kelle eesmärk on edendada õiguskaitset ja õigusriiki selles liikmesriigis, ja teiselt poolt Il-Prim Ministru (peaminister, Malta) ning mille käigus vaadatakse läbi *actio popularis*'t, mille ese on muu hulgas kohtunike ametisse nimetamise menetlust reguleerivate Malta põhiseaduse (edaspidi „põhiseadus“) sätete kooskõla liidu õigusega.

Õigusraamistik

- 3 Põhiseaduse VIII peatükk sisaldab kohtuid käsitlevaid eeskirju, sealhulgas kohtunike ametisse nimetamise menetlust reguleerivaid norme.
- 4 Põhiseaduse VIII peatüki artiklis 96 on ette nähtud:

„(1) Imħallfinid (kõrgemate kohtuastmete kohtunikud) nimetab ametisse vabariigi president peaministri arvamuse alusel.

(2) Kõrgema kohtuastme kohtunikuks võib nimetada üksnes isiku, kes on järjestikku või ühtekokku vähemalt kaksteist aastat praktiseerinud Maltal advokaadina või teeninud Maltal Maġistrat' (alama astme kohtu kohtunik) ametikohal kohtunikuna või töötanud järjestikku mõlemal nimetatud ametikohal.

(3) Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 4 kohaldamist, siis enne, kui peaminister annab kooskõlas lõikega 1 oma arvamuse kõrgema kohtuastme kohtuniku (v.a Prim Imħallef (ülemkohtunik)) ametisse nimetamise kohta, annab käesoleva põhiseaduse artikli 96A alusel moodustatud kohtunike ametisse nimetamise komitee oma hinnangu vastavalt artikli 96A lõike 6 punktide c, d või e.

(4) Ilma et see piiraks lõike 3 kohaldamist, on peaministril õigus lõikes 3 viidatud hindamise tulemusi mitte järgida:

kui pärast selle õiguse kasutamist teeb kas peaminister või Ministru responsabbli għall-ġustizzja (justiitsminister) järgmist:

- (a) avaldab viie päeva jooksul *Gazzetta tal-Gvern ta' Malta's* (Malta ametlik teataja) teadaande otsuse kohta kasutada seda õigust ja otsuse põhjendused ning
- (b) teeb Kamra tad-Deputatis (esindajatekoda) selle otsuse kohta avalduse, selgitades otsuse põhjuseid, hiljemalt teisel esindajatekoja istungil pärast seda, kui [vabariigi] presidendile anti lõike 1 kohaselt arvamusi;

käesoleva lõike esimest tingimust ei kohaldata aga ülemkohtuniku ametisse nimetamise korral.“

5 Põhiseaduse artikkel 96A on sõnastatud järgmiselt:

„(1) Kohtunike ametisse nimetamise komitee (edaspidi käesolevas artiklis „komitee“) – mis on käesoleva põhiseaduse artikli 101A alusel loodud Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-ġustizzja (justiitsasjade komisjoni) allkomitee – koosseis on järgmine:

- (a) ülemkohtunik;
- (b) Avukat Ġenerali (peaprokurör);
- (c) Awditur Ġenerali (riigikontrolör);
- (d) Kummissarju għall-Investigazzjonijiet Amministrattivi (haldusasjade uurimisvolinik) (ombudsman) ja
- (e) Kamra tal-Avukati (advokatuuri) president:

[...]

(2) Komitee eesistuja on ülemkohtunik või tema äraolekul kohtunik, kes asendab teda vastavalt lõike 3 punktile d.

(3) (a) Isik ei kvalifitseeru komitee liikme ametikohale või sellel ametikohal jätkama, kui ta on minister, riigisekretär, esindajatekoja liige, kohaliku omavalitsuse liige või mõne erakonna esindaja või kandidaat:

[...]

(4) Oma ülesannete täitmisel tegutsevad komitee liikmed täiesti sõltumatult ega allu ühegi muu isiku ega ametivõimu juhtimisele ega kontrollile.

[...]

(6) Komitee täidab järgmisi ülesandeid:

- (a) võtab vastu ja vaatab läbi kandideerimistaotlusi isikutelt, kes on huvitatud kõrgema kohtuastme kohtuniku (v.a ülemkohtunik) või alama kohtuastme kohtuniku ametikohale nimetamisest, välja arvatud punkti e kohaldamisalasse kuuluvatelt isikutelt;

- (b) peab punktis a nimetatud kandideerimistaotluste ja nendega seotud toimingute kohta alalist registrit, mida hoitakse salajas ja millega saavad tutvuda ainult komitee liikmed, peaminister ja justiitsminister;
- (c) intervjuerib ja hindab eespool nimetatud ametikohtadele kandideerijaid nii, nagu ta peab asjakohaseks, ning taotleb sel eesmärgil ametiasutustelt teavet, mida ta peab mõistlikult vajalikuks;
- (d) annab peaministrile justiitsministri vahendusel oma arvamuse hinnangutega eespool nimetatud ametikohtadele kandideerijate nõuetelevastavuse ja sobivuse kohta;
- (e) annab peaministrile viimase palvel arvamuse juba peaprokuröri, riigikontrolöri, haldusajade uurimisvoliniku (ombudsman) või alama kohtuastme kohtuniku ametikohal töötava isiku nõuetelevastavuse ja sobivuse kohta kohtuniku ametisse nimetamiseks;
- (f) annab arvamuse, mida justiitsminister võib küsida millal tahes, muu ametisse nimetamise kohta kohtunikukohtadele või ametikohtadele kohtutes.

Punktis d viidatud hindamine viiakse läbi kuuekümne päeva jooksul alates sellest, kui komitee saab kandideerimistaotluse, ning punktides e ja f nimetatud arvamused antakse kolmekümne päeva jooksul alates nende küsimisest või tähtaja jooksul, mille justiitsminister võib komitee nõusolekul kehtestada *Gazzetta tal-Gvern ta' Malta's* (Malta ametlik teataja) avaldatud korraldusega.

(7) Komitee menetlus on konfidentsiaalne ja kinnine ning ühtegi komitee liiget ega sekretäri ei tohi kutsuda tunnistajana kohtusse ega muusse asutusse seoses ühegi dokumendiga, mille komitee on saanud, või teemadega, mida komitee on arutanud või mis on talle teatavaks tehtud või mille komitee on teatavaks teinud.

(8) Komitee määrab oma töökorra ise ning on kohustatud avaldama justiitsministri heakskiidetud kriteeriumid, mille põhjal ta oma hinnangud annab.“

6 Põhiseaduse artiklis 97 on sätestatud:

„(1) Kui käesolevast artiklist ei tulene teisiti, lahkub kõrgema kohtuastme kohtunik ametist, kui ta on saanud 65-aastaseks.

(2) Kõrgema kohtuastme kohtunikku ei või ametist tagandada, välja arvatud juhul, kui seda teeb vabariigi president esindajatekoja ettepanekul, mida toetab selle liikmete vähemalt kahekolmandikuline häälteenamus ja mille aluseks on tõendatud suutmatust täita oma ametiülesandeid (kas kehalise või vaimse võimetuse tõttu või mõnel muul põhjusel) või ametialane eksimus.

(3) Parlament võib seadusega sätestada eelmises artiklis sätestatud ettepaneku esitamise ning kõrgema kohtuastme kohtuniku suutmatuse või ametialase eksimuse uurimise ja tõendamise korra.“

7 Põhiseaduse artiklis 100 on sätestatud:

„(1) Alama kohtuastme kohtunikud nimetab ametisse vabariigi president peaministri arvamuse alusel.

(2) Alama kohtuastme kohtunikuks võib nimetada üksnes isiku ning sellel ametikohal võib tegutseda üksnes isik, kes on praktiseerinud Maltal advokaadina järjest või ühtekokku vähemalt seitse aastat.

(3) Kui käesoleva artikli lõikest 4 ei tulene teisiti, lahkub alama kohtuastme kohtunik ametist, kui ta on saanud 65-aastaseks.

(4) Alama kohtuastme kohtunike suhtes kohaldatakse käesoleva põhiseaduse artikli 97 lõigete 2 ja 3 sätteid.

(5) Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 6 kohaldamist, siis enne, kui peaminister annab lõike 1 kohaselt arvamuse alama kohtuastme kohtuniku ametisse nimetamise kohta, annab käesoleva põhiseaduse artikli 96A alusel moodustatud kohtunike ametisse nimetamise komitee oma hinnangu vastavalt artikli 96A lõike 6 punktidele c, d või e.

(6) Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 5 kohaldamist, on peaministril õigus lõikes 5 viidatud hinnangut mitte järgida:

kui pärast käesolevas lõikes antud õiguse kasutamist teeb peaminister või justiitsminister järgmist:

- (a) avaldab viie päeva jooksul *Gazzetta tal-Gvern ta' Malta's* (Malta ametlik teataja) teadaande otsuse kohta kasutada seda õigust ja otsuse põhjendused ning
- (b) teeb esindajatekojas selle otsuse kohta avalduse, selgitades otsuse põhjusi, hiljemalt teisel esindajatekoja istungil pärast seda, kui vabariigi presidendile anti lõike 1 kohaselt aramus.“

8 Põhiseaduse artikli 101B lõige 1 sätestab:

„Kõrgema astme kohtute ja alama astme kohtute kohtunike jaoks moodustatakse kohtunike komitee, mis on justiitsasjade halduse komisjoni allkomitee, mis koosneb kolmest kohtunikust, kes ei ole justiitsasjade halduse komisjoni liikmed ja kes valitakse kõrgema kohtuastme ja alama kohtuastme kohtunike hulgast vastavalt justiitsasjade komisjoni määrustele, selliselt et alama kohtuastme kohtuniku vastu algatatud distsiplinaarmenetluses on komitee kolmest liikmest kaks alama kohtuastme kohtunikud ning kõrgema kohtuastme kohtunike vastu algatatud distsiplinaarmenetluses on komitee kolmest liikmest kaks kõrgema kohtuastme kohtunikud.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 9 Republika esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule 25. aprillil 2019 põhiseaduse artikli 116 alusel kaebuse, mis on kvalifitseeritav kui *actio popularis*, paludes tuvastada, et kohtunike ametisse nimetamise kehtiva süsteemi tõttu, nii nagu see on reguleeritud põhiseaduse artiklitega 96, 96A ja 100, on Malta Vabariik rikkunud oma kohustusi, mis tulenevad eeskätt ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust koostoimes harta artikliga 47. Samuti palub ta, et kõik kehtiva süsteemi alusel aset leidvad kohtunike nimetamised, mis toimuvad *actio popularis*'ega algatatud menetluse ajal, tunnistataks tühiseks ja kehtetuks ning et uusi kohtunikke ei nimetataks ametisse, välja arvatud juhul, kui toimitakse kooskõlas soovitudustega, mis on esitatud Euroopa Nõukogu komisjoni „Demokraatia õiguse kaudu“ (edaspidi „Veneetsia komisjon“) 17. detsembri 2018. aasta arvamuses nr 940/2018 põhiseadusliku korra ja võimude lahususe ning Malta kohtu- ja õiguskaitseorganite sõltumatuse kohta (CDL-AD (2018)028), ning kooskõlas ELL artikli 19 lõikega 1 ja harta artikliga 47.
- 10 Republika väidab oma nõuete põhjendamiseks, et peaministri kaalutusõigus kohtunike ametisse nimetamisel, nii nagu see tuleneb põhiseaduse artiklitest 96, 96A ja 100, tekitab kahtlusi nende kohtunike sõltumatuse suhtes. Ta rõhutab sellega seoses, et nii mõnedki alates 2013. aastast ametisse nimetatud kohtunikud olid väga aktiivsed valitsuses olevas Partit laburistas (tööerakond) või et nad nimetati ametisse nii, et on alust kahtlustada poliitilise võimu sekkumist kohtuvõimu.
- 11 Republika täpsustab ka, et ta vaidlustab konkreetselt kõik 25. aprillil 2019 toimunud ametisse nimetamised, mille raames kolm alama astme kohtu kohtunikku nimetati kõrgema astme kohtu kohtunikeks ja nimetati kolm uut alama astme kohtu kohtunikku (edaspidi „25. aprilli 2019. aasta

ametisse nimetamised“), ning kõik muud ametisse nimetamised, mis võisid toimuda hiljem. Ta väidab sellega seoses, et nende ametisse nimetamistega eirati Veneetsia komisjoni 17. detsembri 2018. aasta arvamust nr 940/2018.

- 12 Peaminister leiab vastupidi, et 25. aprilli 2019. aasta ametisse nimetamised on põhiseaduse ja liidu õigusega kooskõlas. Tema väitel ei ole mingit vahet nende ametisse nimetamiste ja kõigi ülejäänud kohtunike ametisse nimetamiste vahel, mis on toimunud alates põhiseaduse vastuvõtmisest 1964. aastal – välja arvatud tõik, et erinevalt enne 2016. aastat toimunud ametisse nimetamistest analüüsis 2019. aastal vaidlusaluse ametisse nimetamise jaoks esitatud kandidaatide sobivust vastavasse ametisse kohtunike ametisse nimetamise komitee, mis on loodud põhiseaduse artikli 96A alusel. Seega puudutavad Republika argumendid tegelikult kõiki kuni käesoleva ajani toimunud kohtunike ametisse nimetamisi.
- 13 Peaministri hinnangul on vaidlusalune ametisse nimetamise menetlus kooskõlas ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu ja harta artikli 47 nõuetega, nagu neid on tõlgendanud Euroopa Kohus.
- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et aspekt, mis väärrib Euroopa Kohtu analüüsi ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu ja harta artikli 47 vaatenurgast, puudutab käesoleval juhul kaalutusõigust, mis on põhiseaduse artiklitega 96, 96A ja 100 antud peaministrile kohtunike ametisse nimetamise menetluses. Lisaks tekib tema arvates küsimus, kas 2016. aastal tehtud põhiseadusmuudatus muutis kõnealust menetlust paremaks.
- 15 Neil asjaoludel otsustas Prim'Awla tal-Qorti Ċivili – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali (tsiviilkohtu esimene kolleegium, mis on kokku tulnud põhiseaduslikkuse järelevalve kohtuna, Malta) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
 - „1. Kas ELL artikli 19 lõike 1 [teist lõiku] ja [harta] artiklit 47 eraldi võetuna või koostoimes tuleb pidada kohaldatavaks Malta põhiseaduse artiklite 96, 96A ja 100 õiguspärasuse suhtes?
 2. Kas juhul, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, tuleb peaministri pädevust Malta kohtunike ametisse nimetamise menetluses pidada ELL artikli 19 lõikega 1 ja [harta] artikliga 47 kooskõlas olevaks, kui võtta arvesse ka Malta põhiseaduse artiklit 96A, mis jõustus 2016. aastal?
 3. Kas juhul, kui leitakse, et peaministri pädevus ei vasta nõuetele, tuleb seda arvesse võtta tulevastel ametisse nimetamise juhtudel või mõjutab see ka seniseid ametisse nimetamise juhtusid?“

Kiirendatud menetluse taotlus ja menetlus Euroopa Kohtus

- 16 Eelotsusetaotluses palus Prim'Awla tal-Qorti Ċivili – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali (tsiviilkohtu esimene kolleegium, mis on kokku tulnud põhiseaduslikkuse järelevalve kohtuna), et käesolev eelotsusetaotlus vaadataks läbi kiirendatud menetluses vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 105.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohus põhjendas oma taotlust sisuliselt sellega, et käesoleva kohtuasja esemeks olevad küsimused on riiklikes huvides, kuivõrd neile antav vastus võib mõjutada õiguskindlust seoses erinevate Malta kohtute, sh alates 2019. aasta aprillist ametisse nimetatud kohtunike juba kuulutatud lahenditega ning Malta kohtusüsteemi aluseid ja järjepidevust. Sellele lisandub asjaolu, et lähitulevikus jõuavad paljud kohtunikud pensioniikka ja et käesoleva menetluse ajal võib juhul, kui neid kohtunikke ei asendata teistega, sellisest olukorrast tulenev surve ametis olevate kohtunike tegevusele kahjustada põhiõigust õiglasele kohtulikule arutamisele mõistliku aja jooksul.

- 18 Kodukorra artikli 105 lõikes 1 on sätestatud, et kui kohtuasja laad nõuab asja lahendamist lühikese aja jooksul, võib Euroopa Kohtu president eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlusel või erandkorras omal algatusel otsustada, olles ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulanud, lahendada eelotsusetaotluse kiirendatud menetluses.
- 19 Sellega seoses tuleb märkida, et selline kiirendatud menetlus on menetluslik vahend erakorralisele kiireloomulisusele vastamiseks (2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 48).
- 20 Lisaks nähtub Euroopa Kohtu praktikast samuti, et kiirendatud menetlust ei pruugita kohaldada, kui kohtuasjas tekkinud õiguslike probleemide tundlikkus ja keerukus on sellise menetluse kohaldamisega raskesti ühitatavad, eelkõige kui Euroopa Kohtus toimuva menetluse kirjalikku osa ei ole otstarbekas lühendada (2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 49).
- 21 Käesoleval juhul otsustas Euroopa Kohtu president 19. detsembril 2019, olles ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulanud, et käesoleva kohtuotsuse punktis 16 nimetatud taotlus, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas, tuleb jätta rahuldamata.
- 22 Nimelt, esmalt leidis eelotsusetaotluse esitanud kohus ka ise, et põhikohtuasi ei ole nii kiireloomuline, et see õigustaks esialgse õiguskaitse meetmete võtmist. Järgmiseks ei ole selle mõju olulisus, mida Euroopa Kohtu käesolevas kohtuasjas tehtav otsus Malta kohtusüsteemile avaldab, iseenesest põhjus, mis tõendaks, et esineb kiireloomulisus, mis õigustab kohtuasja lahendamist kiirendatud menetluses. Lõpuks tõstatab käesolev kohtuasi tundlikke ja keerulisi küsimusi, mis õigustavad seda, et eelotsusemenetluses kohaldatavatest menetluse üldnormidest ei tehtaks erandit.
- 23 Samal päeval otsustas Euroopa Kohtu president lisaks, et käesolevat kohtuasja menetletakse kodukorra artikli 53 lõike 3 alusel eelisjärjekorras.
- 24 Kohtuistungil, mis toimus 27. oktoobril 2020, teatati Euroopa Kohtule, et 2020. aasta juulis on põhiseadusesse sisse viidud mõningad muudatused vastavalt soovitudele kohtunike ametisse nimetamise süsteemi kohta, mis on esitatud Veneetsia komisjoni 17. detsembri 2018. aasta arvamuses nr 940/2018, ning et see komisjon oli neid muudatusi käsitlenud oma 8. oktoobri 2020. aasta arvamuses nr 993/2020, mis käsitleb kümmet seadust ja seaduseelnõud, millega võeti üle seadusandlikud ettepanekud, mis olid esitatud Veneetsia komisjoni 17. detsembri 2018. aasta arvamuses (CDL-AD (2020)019).

Eelotsuse küsimuste analüüs

Vastuvõetavus

- 25 Poola valitsus leiab, et eelotsuse küsimused on vastuvõetamatud kahel põhjusel.
- 26 See valitsus märgib esiteks, et eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused selleks, et ta saaks neile antud vastustest lähtudes otsustada, kas põhikohtuasjas kõne all olevad Malta õigusnormid on liidu õigusega kooskõlas. Ent pädevus hinnata ELTL artiklite 258 ja 259 alusel riigisiseste õigusnormide kooskõla liidu õigusega on üksnes Euroopa Kohtul, mitte liikmesriikide kohtutel, ning üksnes Euroopa Komisjon või liikmesriik võivad algatada menetluse nende liidu õigusnormide alusel. Järelikult ei saa liikmesriigi kohus, ilma et ta läheks mööda ELTL artiklites 258 ja 259 ette nähtud menetlusest, otsustada eelotsusemenetluses antud liidu õiguse tõlgendusele tuginedes, kas riigisisene õigus on liidu õigusega kooskõlas, kui Euroopa Kohus ise ei pea ennast

pädevaks viimati nimetatud menetluse raames sellist kooskõla kontrollima. Euroopa Kohtu antavat liidu õiguse tõlgendust käesolevas menetluses ei saa seega pidada ELTL artikli 267 tähenduses põhikohtuasja lahendamiseks vajalikuks.

- 27 Selle kohta tuleb märkida, et nagu nähtub käesolevast eelotsusetaotlusest, on eelotsusetaotluse esitanud kohus seisukohal, et tal tuleb paluda Euroopa Kohtult ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu ja harta artikli 47 tõlgendust seoses kahtlustega, mis tal on talle riigisisese õiguse alusel lahendamiseks esitatud *actio popularis*'e raames küsimuses, kas kohtunike ametisse nimetamise menetlust reguleerivad riigisisesed õigusnormid on nende liidu õigusnormidega kooskõlas.
- 28 Ent ELTL artiklis 267 ette nähtud eelotsusemenetlus kujutab endast just nimelt Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahelise otsese koostöö menetlust. Selles menetluses, mis põhineb liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete selgel eristamisel, on igasugune faktiliste asjaolude hindamine liikmesriigi kohtu pädevuses, kellel tuleb konkreetse kohtuasja erisusi arvestades hinnata nii eelotsuse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust, samas kui Euroopa Kohus on pädev otsustama üksnes liidu õigusnormide tõlgenduse või kehtivuse üle, lähtudes talle liikmesriigi kohtu poolt esitatud asjaoludest (25. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus *Polbud – Wykonawstwo*, C-106/16, EU:C:2017:804, punkt 27, ja 30. mai 2018. aasta kohtuotsus *Dell'Acqua*, C-370/16, EU:C:2018:344, punkt 31).
- 29 Sellega seoses tuleb Euroopa Kohtul lasuvat ülesannet eristada olenevalt sellest, kas kohtule on esitatud eelotsusetaotlus, nagu käesoleval juhul, või liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastamise hagi. Kui rikkumishagi puhul peab Euroopa Kohus nimelt kontrollima, kas komisjoni või mõne muu kui puudutatud liikmesriigi vaidlustatav riigisisene meede või tava on – üldiselt ja ilma et oleks vajalik, et liikmesriigi kohtus oleks pooleli seda puudutatav kohtuvaidlus – vastuolus liidu õigusega, siis Euroopa Kohtu ülesanne eelotsusemenetluses on seevastu abistada eelotsusetaotluse esitanud kohut viimase menetluses oleva konkreetse kohtuvaidluse lahendamisel (26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus *Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny*, C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, punkt 47).
- 30 Samuti tuleb märkida, et kuigi Euroopa Kohtul ei tule eelotsusemenetluses hinnata riigisiseste õigusnormide kooskõla liidu õigusega, on Euroopa Kohtul seevastu pädevus anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule kõik liidu õiguse tõlgendamise juhised, mis võivad aidata viimasel seda kooskõla hinnata, et lahendada tema menetluses olev kohtuasi (26. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus *Transportes Urbanos y Servicios Generales*, C-118/08, EU:C:2010:39, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika). Selle hindamise peab tegema eelotsusetaotluse esitanud kohus, lähtudes Euroopa Kohtu antud tõlgendamise juhistest.
- 31 Eeltoodust järeldub, et Poola valitsuse vastuväide, mida on nimetatud käesoleva kohtuotsuse punktis 26 ja mille kohaselt vastuse andmisega küsimustele, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus käesolevas kohtuasjas ELTL artikli 267 alusel esitas, kaldutaks kõrvale ELTL artiklitest 258 ja 259, tuleb tagasi lükata.
- 32 Teiseks märgib Poola valitsus, et ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik, mille kohaselt liikmesriigid näevad ette tulemusliku õiguskaitse tagamiseks vajaliku kaebeõiguse liidu õigusega hõlmatud valdkondades, ei muuda pädevuse andmise põhimõtte sisu ega liidu pädevuste ulatust. Vastupidi, see säte põhineb eeldusel, et kuna liidul puudub pädevus kohtusüsteemi korralduse suhtes, siis on liikmesriikide ülesanne määrata pädevad kohtud ja näha ette asjakohased menetlusnormid, et tagada õigussubjektidele liidu õiguskorrast tulenevate õiguste kaitse. Järelikult ei saa ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust tuletada ühtegi kohtunike ametisse nimetamist või riigisiseste kohtute korraldust reguleerivat erinormi. Mis puudutab harta artiklit 47, siis see ei ole käesoleval juhtumil kohaldatav. Republika esitas nimelt *actio popularis*'e, kuid ta ei tugine konkreetsele subjektiivsele õigusele, mis tal on liidu õiguse alusel. Käesoleval juhul ei ole seega tegemist liidu õiguse „kohaldamisega“ harta artikli 51 lõike 1 tähenduses.

33 Sellega seoses piisab, kui märkida, et Poola valitsuse esitatud vastuväited puudutavad sisuliselt liidu õiguse enda ja eelkõige ELL artikli 19 ja harta artikli 47 ulatust ning seega nende sätete tõlgendamist. Sellised argumendid, mis järelikult puudutavad esitatud küsimuste sisu, ei saa seega juba oma olemusest tulenevalt kaasa tuua küsimuste vastuvõetamatust (2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 80).

34 Seega on esitatud eelotsuse küsimused vastuvõetavad.

Esimene küsimus

35 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku ja harta artiklit 47 tuleb tõlgendada nii, et need võivad olla kohaldatavad kohtuasjas, milles liikmesriigi kohtule on esitatud liikmesriigi õiguses ette nähtud kaebus, milles sel kohtul palutakse teha otsus selle kohta, kas liikmesriigi õigusnormid, mis reguleerivad eelotsusetaotluse esitanud kohtu asukohaliikmesriigi kohtunike ametisse nimetamise menetlust, on liidu õigusega kooskõlas.

36 Mis esiteks puudutab ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu esemelist kohaldamisala, siis tuleb märkida, et selles sättes on viidatud „liidu õigusega hõlmatud valdkondadele“, sõltumata olukorrast, milles liikmesriigid seda õigust harta artikli 51 lõike 1 tähenduses kohaldavad (27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 29, ning 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 111 ja seal viidatud kohtupraktika).

37 Seega peab iga liikmesriik ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu kohaselt eelkõige tagama, et organid, mis liidu õiguse tähenduses määratletava „kohtuna“ kuuluvad tema õiguskaitsevahendite süsteemi liidu õigusega hõlmatud valdkondades ning mis järelikult kohtuna saavad lahendada liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamise küsimusi, vastaksid tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele (2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 112 ja seal viidatud kohtupraktika).

38 Sellega seoses on selge, et Malta kohtunikel võidakse paluda otsustada liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamise seotud küsimuste üle ning et nad kuuluvad liidu õiguse tähenduses määratletava „kohtuna“ Malta õiguskaitsevahendite süsteemi ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu mõttes „liidu õigusega hõlmatud valdkondades“, mistõttu peavad need kohtud vastama tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele (vt selle kohta 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 114 ja seal viidatud kohtupraktika).

39 Lisaks nähtub eelotsusetaotlusest ja käesoleva kohtuotsuse punktidest 9–11, et eelotsusetaotluse esitanud kohtule on esitatud riigisisese õiguses ette nähtud kaebus, millega Republika vaidlustab Malta kohtunike ametisse nimetamist reguleerivate sätete vastavuse eelkõige liikmesriikide kohtusüsteemi sõltumatuse nõuetele, mis tulenevad liidu õigusest. ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik on aga kohaldatav niisuguse kaebuse kontekstis, mille ese seega on vaidlustada kohtunike sõltumatust väidetavalt mõjutavate riigisisese õiguse sätete kooskõla liidu õigusega (vt analoogia alusel 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punktid 11–13 ja 46–52).

40 Mis teiseks puudutab harta artiklit 47, siis tuleb tõdeda, et see säte, mis kinnitab tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet, annab igale isikule, kelle liidu õigusega tagatud õigusi või vabadusi on rikutud, õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus (27. juuni 2013. aasta kohtuotsus Agrokonsulting-04, C-93/12, EU:C:2013:432, punkt 59, ja 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 87 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 41 Seega eeldab selle õiguse tunnustamine konkreetsel juhul, nagu nähtub harta artikli 47 esimesest lõigust, et sellele viitav isik tugineb liidu õigusega tagatud õigustele või vabadustele (6. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *État luxembourgeois* (õiguskaitse teabetaotluste puhul maksuõiguses), C-245/19 ja C-246/19, EU:C:2020:795, punkt 55, ja 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 88).
- 42 Eelotsusetaotluses sisalduvatest andmetest ei nähtu aga, et Republika tugineks põhikohtuasjas õigusele, mis tal on liidu õigusnormi alusel. Nimelt on selles kohtuvaidluses seatud kahtluse alla kohtunike ametisse nimetamist reguleerivate põhiseaduse sätete kooskõla liidu õigusega.
- 43 Republika vaidlustab muidugi ka 25. aprilli 2019. aasta ametisse nimetamiste ning kõikide hilisemate ametisse nimetamiste õiguspärasuse, mis ei ole kooskõlas Veneetsia komisjoni 17. detsembri 2018. aasta arvamuses nr 940/2018 esitatud soovitustega ega ELL artikli 19 lõikega 1 ja harta artikliga 47. Republika niisugused väited põhinevad siiski üksnes sellel, et väidetavalt ei ole liidu õigusega kooskõlas need põhiseaduse sätted, mille alusel kõnealused ametisse nimetamised otsustati, ilma et Republika oleks viidanud talle mõnest liidu õigusnormist väidetavalt tuleneva õiguse mis tahes rikkumisele, mis pandi toime nende ametisse nimetamiste tagajärjel.
- 44 Neil asjaoludel ei ole harta artikkel 47 sellisena vastavalt harta artikli 51 lõikele 1 põhikohtuasjas kohaldatav.
- 45 Kuna ELL artikli 19 lõike 1 teise lõiguga kohustatakse kõiki liikmesriike aga kehtestama liidu õigusega hõlmatud valdkondades tõhusa kohtuliku kaitse tagamiseks vajalikud õiguskaitsevahendid eelkõige harta artikli 47 tähenduses, siis tuleb viimati nimetatud sätet ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tõlgendamisel nõuetekohaselt arvesse võtta (14. juuni 2017. aasta kohtuotsus *Online Games* jt, C-685/15, EU:C:2017:452, punkt 54, ja 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 143 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 46 Eeltoodut arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et see võib olla kohaldatav kohtuasjas, milles liikmesriigi kohtule on esitatud liikmesriigi õiguses ette nähtud kaebus, milles sel kohtul palutakse teha otsus selle kohta, kas liikmesriigi õigusnormid, mis reguleerivad eelotsusetaotluse esitanud kohtu asukohaliikmesriigi kohtunike ametisse nimetamise menetlust, on liidu õigusega kooskõlas. Selle sätte tõlgendamisel tuleb harta artiklit 47 nõuetekohaselt arvesse võtta.

Teine küsimus

- 47 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mis annavad asjasse puutuva liikmesriigi peaministrile kohtunike ametisse nimetamise menetluses otsustuspädevuse, nähes samas ette, et sellesse menetlusse sekkub organ, kelle ülesanne on eelkõige hinnata kohtunikuks kandideerivaid isikuid ja anda sellele peaministrile arvamus.
- 48 Selle kohta tuleb märkida, et kuigi kohtukorraldus liikmesriikides kuulub nende endi pädevusse, on nad siiski kohustatud selle pädevuse teostamisel täitma kohustusi, mis tulenevad neile liidu õigusest. Nii võib see olla muu hulgas seoses riigisiseste normidega, mis reguleerivad kohtunike ametisse nimetamise otsuste vastuvõtmist (vt selle kohta 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 68 ja seal viidatud kohtupraktika ning punkt 79).

- 49 ELL artikkel 19 teeb liikmesriikide kohtutele ja Euroopa Kohtule ülesandeks tagada liidu õiguse täielik kohaldamine kõikides liikmesriikides ning kohtulik kaitse, mis õigussubjektidele tuleneb liidu õigusest (2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 108).
- 50 Selleks – ja nagu on ette nähtud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus – kehtestavad liikmesriigid selliste õiguskaitsevahendite ja menetluste süsteemi, mis tagavad tõhusa kohtuliku kaitse liidu õigusega hõlmatud valdkondades, ning tagavad, et selle süsteemiga hõlmatud kohtud, kes võivad otsustada liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamise üle, vastavad tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele (2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punktid 109 ja 112 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 51 Niisuguses kontekstis on liikmesriikide kohtute sõltumatus Euroopa Liidu õiguskorra jaoks põhjapaneva tähtsusega mitmel põhjusel (9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Land Hessen, C-272/19, EU:C:2020:535, punkt 45). Liikmesriikide kohtute sõltumatus on eriti oluline ELTL artiklis 267 ette nähtud eelotsusetaotluste mehhanismi raames toimuva õigusalse koostöö süsteemi nõuetekohase toimimise seisukohast, sest selle mehhanismi saab käivitada ainult organ, kellel tuleb kohaldada liidu õigust ja kes vastab muu hulgas sõltumatuse kriteeriumile (vt eelkõige 21. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 56 ning seal viidatud kohtupraktika). Lisaks on kohtute sõltumatuse nõue, mis on seotud õigusemõistmise ülesande olemusega, oluline osa harta artikliga 47 tagatud põhiõigusest tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele, mis on ülimalt tähtis, et tagada liidu õigusest õigussubjektidele tulenevate õiguste kogumi ja ELL artiklis 2 osutatud liikmesriikide ühiste väärtuste, eeskätt õigusriigi väärtuse kaitse (vt selle kohta 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus, uuesti läbivaatamine, Simpson vs. nõukogu ja HG vs. komisjon, C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punktid 70 ja 71, ning 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 116 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 52 Kui harta artikkel 47 aitab seega tagada, et austatakse iga õigussubjekti õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, mis konkreetsel juhul tugineb õigussubjektile liidu õigusest tulenevale õigusele, siis ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu eesmärk on aga tagada, et iga liikmesriigi kehtestatud õiguskaitsevahendite süsteem tagaks tõhusa kohtuliku kaitse liidu õigusega hõlmatud valdkondades.
- 53 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast ilmneb, et liidu õigusega nõutavad sõltumatuse ja erapooletuse tagatised eeldavad selliste normide olemasolu, mis puudutavad muu hulgas kohtuorgani koosseisu, selle liikmete nimetamist, ametiaega ja nende taandumise, taandamise ja tagandamise aluseid ning mis võimaldavad ümber lükata õigussubjektide põhjendatud kahtlusi, kas nimetatud organ on väljaspool väliste tegurite haardeulatust ja kas ta on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalne (19. septembri 2006. aasta kohtuotsus Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, punkt 53; 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus Minister for Justice and Equality (kohtusüsteemi puudused), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkt 66, ning 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 117 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 54 Õigusriigi toimimist iseloomustava võimude lahususe põhimõtte kohaselt tuleb kohtute sõltumatus tagada eelkõige seadusandlikust ja täitevvõimust (19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkollegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 124, ning 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 118).
- 55 Seoses sellega on oluline, et kohtunikud oleksid kaitstud välise sekkumise või surve eest, mis võiks ohustada nende sõltumatust. Käesoleva kohtuotsuse punktis 53 nimetatud normid peavad eelkõige võimaldama välistada mitte ainult igasuguse otsese mõju juhiste kujul, vaid ka kaudsema mõju vormid, mis võivad asjasse puutuvate kohtunike otsuseid suunata (24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs.

Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus), C-619/18, EU:C:2019:531, punkt 112, ja 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 119).

- 56 Mis puudutab konkreetset kohtunike ametisse nimetamise otsuse tegemise tingimusi, siis on Euroopa Kohus juba täpsustanud, et ainuüksi asjaolu, et asjaomased kohtunikud nimetab ametisse vabariigi president, ei muuda neid kohtunikke presidendist sõltuvaks ega tekita kahtlusi nende erapooletuses, kui ametisse nimetatud kohtunikele ei avaldata mingit survet ega anta juhiseid nende ülesannete täitmisel (19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 133, ning 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 122).
- 57 Euroopa Kohus on siiski ka märkinud, et sellegipoolest on vaja veenduda, et ametisse nimetamise otsuste vastuvõtmise sisulised tingimused ja menetluslik kord oleksid sellised, et need ei saaks tekitada pärast ametisse nimetamiste toimumist õigussubjektidel põhjendatud kahtlusi selle suhtes, kas asjasse puutuvad kohtunikud on väljaspool väliste tegurite haardeulatust ja kas nad on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalsed, ning et selleks on eelkõige vaja, et need tingimused ja kord oleksid välja töötatud nii, et käesoleva kohtuotsuse punktis 55 nimetatud nõuded on täidetud (19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punktid 134 ja 135, ning 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 123).
- 58 Käesoleval juhul puudutavad eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahtlused ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu suhtes sisuliselt liikmesriigi õigusnorme, mis annavad asjasse puutuva liikmesriigi peaministrile kohtunike ametisse nimetamise menetluses otsustuspädevuse, nähes samas ette, et sellesse menetlusse sekkub organ, kelle ülesanne on eelkõige hinnata kohtuniku ametikohale kandideerijaid ja esitada nimetatud peaministrile arvamus.
- 59 Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et nagu nähtub Euroopa Kohtule esitatud toimikust, on kohtunike ametisse nimetamist käsitlevad põhiseaduse sätted jäänud muutumatuks alates nende vastuvõtmisest 1964. aastal kuni 2016. aastal toimunud põhiseaduse reformini, millega nähti ette põhiseaduse artiklis 96A nimetatud kohtunike ametisse nimetamise komitee. Enne seda reformi piiras peaministri pädevust üksnes nõue, et kandideerimise võimaldamiseks peavad kohtuniku ametikohale kandideerijad vastama põhiseaduses ette nähtud tingimustele.
- 60 Seega ühines Malta Vabariik ELL artikli 49 alusel liiduga põhiseaduse sätete põhjal, mis kehtisid enne reformi.
- 61 Artiklis 49, mis näeb ette iga Euroopa riigi võimaluse esitada liikmeks astumise avaldus, on aga täpsustatud, et liit ühendab riike, kes on vabalt ja vabatahtlikult omaks võtnud ELL artiklis 2 praegu nimetatud ühised väärtused, kes austavad neid väärtusi ning kes võtavad endale kohustuse neid edendada.
- 62 ELL artikli 2 kohaselt rajaneb liit väärtustel, mille hulka kuulub ka õigusriik ja mis on liikmesriikide ühised väärtused ühiskonnas, kus valitseb muu hulgas õiglus. Selle kohta tuleb märkida, et liikmesriikide ja muu hulgas nende kohtute vastastikune usaldus tugineb põhieeldusele, et liikmesriikidel on teatud hulk ühiseid väärtusi, millel liit rajaneb, nagu on täpsustatud eespool nimetatud artiklis (vt selle kohta 18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13 (liidu ühinemine EIÖKga), EU:C:2014:2454, punkt 168, ja 27. veebruari 2018. aasta kohtuotsus Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 30).

- 63 Eelnevast järeldub, et liikmesriigipoolne ELL artiklis 2 sätestatud väärtuste järgimine on tingimus selleks, et nimetatud liikmesriik saaks kasutada kõiki talle aluslepingute kohaldamisest tulenevaid õigusi. Liikmesriik ei või seega oma õigusnorme muuta viisil, mis toob kaasa õigusriigi väärtuse kaitse nõrgenemise – väärtus, mida on täpsemalt käsitletud eeskätt ELL artiklis 19 (vt selle kohta 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 108).
- 64 Liikmesriigid on seega kohustatud tagama, et nad väldivad oma kohtute korraldust käsitlevates õigusnormides mis tahes tagasilangusi selle väärtuse osas, hoidudes vastu võtmast norme, mis võivad kahjustada kohtunike sõltumatust (vt analoogia alusel 17. detsembri 2020. aasta kohtuotsus Openbaar Ministerie (vahistamismääruse teinud õigusasutuse sõltumatus), C-354/20 PPU ja C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punkt 40).
- 65 Selles kontekstis on Euroopa Kohus juba sisuliselt otsustanud, et ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisised kohtukorraldust reguleerivad õigusnormid, mis võivad asjasse puutuvas liikmesriigis kujutada endast tagasilangust õigusriigi väärtuse ja eeskätt kohtunike sõltumatuse tagatiste kaitstes (vt selle kohta 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, ning 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153).
- 66 Seevastu võib sekkumine kohtunike ametisse nimetamise protsessi sellise organi poolt nagu kohtunike ametisse nimetamise komitee, mis on loodud 2016. aastal toimunud põhiseaduse reformi käigus põhiseaduse artikliga 96A, põhimõtteliselt aidata kaasa selle protsessi objektiivsemaks muutmisele, seades piirid tegutsemisruumile, mis selles valdkonnas antud pädevuse teostamisel kuulub peaministrile. Lisaks peab selline organ ise olema piisavalt sõltumatu seadusandlikust ja täitevvõimust ning võimuesindajast, kellele ta peab esitama arvamuse hinnanguga kohtuniku ametikohale kandideerijate kohta (vt analoogia alusel 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punktid 137 ja 138, ning 2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punktid 124 ja 125).
- 67 Käesoleval juhul tundub terve rida norme, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus mainib, olevat niisugused, mis tagavad kohtunike ametisse nimetamise komitee sõltumatuse seadusandlikust ja täitevvõimust. See kehtib põhiseaduse artikli 96A lõigetes 1–3 sätestatud eeskirjade kohta, mis käsitlevad selle komitee koosseisu; poliitikutele kehtestatud keeldu selle tegevuses osaleda; selle komitee liikmetele põhiseaduse artikli 96A lõikes 4 ette nähtud kohustust tegutseda täiesti sõltumatult, allumata mis tahes muu isiku või võimuesindaja juhtimisele või kontrollile, ning sama komitee kohustust avaldada justiitsministri nõusolekul kriteeriumid, millele ta oma hinnangutes tugineb, mida ka tehti, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 91.
- 68 Lisaks ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohus käesolevas kohtuasjas väljendanud kahtlusi tingimuste suhtes, kuidas määrati liikmed põhiseaduse artikliga 96A loodud kohtunike ametisse nimetamise komiteesse, ega viisi suhtes, kuidas see organ oma ülesandeid konkreetselt täidab.
- 69 Seega näib, et kohtunike ametisse nimetamise komitee loomine põhiseaduse artikliga 96A tugevdab kohtunike sõltumatuse tagatise.
- 70 Teiseks on oluline märkida, nagu rõhutab eelkõige komisjon, et kuigi peaministril on põhikohtuasjas kõne all olevate riigisiseste õigusnormide kohaselt kohtunike ametisse nimetamisel teatav pädevus, on selle pädevuse teostamine siiski piiratud kohtunikukandidaatidele esitatavate töökogemuse tingimustega, mida nad peavad täitma – tingimused, mis on ette nähtud põhiseaduse artikli 96 lõikes 2 ja artikli 100 lõikes 2.

- 71 Lisaks, kuigi on tõsi, et peaminister võib otsustada esitada vabariigi presidendile nimetamiseks kandidaadi, keda põhiseaduse artikli 96A alusel moodustatud kohtunike ametisse nimetamise komitee ei ole välja pakkunud, on ta sellisel juhul siiski kohustatud kooskõlas põhiseaduse artikli 96 lõikega 4 ja artikli 100 lõikega 6 tegema oma põhjendused teatavaks esindajatekojale ja – välja arvatud ülemkohtuniku valimise korral – avaldama deklaratsiooni avalikkusele teadmiseks *Gazzetta tal-Gvern ta' Malta's* (Malta ametlik teataja). Ent kuna peaminister teostab seda pädevust vaid erandjuhtudel ning järgib rangelt ja tegelikult niisugust põhjendamiskohustust, ei tekita see pädevus põhjendatud kahtlusi valitud kandidaatide sõltumatuse osas.
- 72 Kõiki neid asjaolusid arvesse võttes ei tundu, et põhikohtuasjas kõne all olevad riigisisesed sätted kohtunike ametisse nimetamise kohta tekitaksid sellistena iseenesest õigussubjektides põhjendatud kahtlusi selles suhtes, kas nimetatud kohtunikud on väljaspool väliste tegurite haardeulatust, eeskätt väljaspool seadusandliku ja täitevvõimu otsest või kaudset mõju, ja selles suhtes, kas nad on vastandlike huvide suhtes neutraalsed, ning seega ei paista need võivat viia selleni, et kõnealused kohtunikud ei tundu enam sõltumatud või erapooletud, nii et seeläbi kahjustataks usaldust, mida kohtud peavad õigussubjektidele demokraatlikus ühiskonnas ja õigusriigis sisendama.
- 73 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele küsimusele vastata, et ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis annavad asjasse puutuva liikmesriigi peaministrile kohtunike ametisse nimetamise menetluses otsustuspädevuse, nähes samas ette, et sellesse menetlusse sekkub sõltumatu organ, kelle ülesanne on eelkõige hinnata kohtunikuks kandideerivaid isikuid ja anda sellele peaministrile arvamus.

Kolmas küsimus

- 74 Arvestades teisele küsimusele antud vastust, ei ole kolmandale küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 75 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamiseiga seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

- 1. ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et see võib olla kohaldatav kohtuasjas, milles liikmesriigi kohtule on esitatud liikmesriigi õiguses ette nähtud kaebus, milles sel kohtul palutakse teha otsus selle kohta, kas liikmesriigi õigusnormid, mis reguleerivad eelotsusetaotluse esitanud kohtu asukohaliikmesriigi kohtunike ametisse nimetamise menetlust, on liidu õigusega kooskõlas. Selle sätte tõlgendamisel tuleb Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 47 nõuetekohaselt arvesse võtta.**
- 2. ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis annavad asjasse puutuva liikmesriigi peaministrile kohtunike ametisse nimetamise menetluses otsustuspädevuse, nähes samas ette, et sellesse menetlusse sekkub sõltumatu organ, kelle ülesanne on eelkõige hinnata kohtunikuks kandideerivaid isikuid ja anda sellele peaministrile arvamus.**

Allkirjad